

Határozatok Tára

GIOVANNI PITRUZZELLA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2023. november 14.¹

C-400/22. sz. ügy

**VT,
UR**

**kontra
Conny GmbH**

(a Landgericht Berlin [berlini regionális bíróság, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem – Fogyasztóvédelem – 2011/83/EU irányelv – A 8. cikk (2) bekezdése – Szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettségek – Alaki követelmények távollevők között kötött szerződések esetén – Elektronikus úton kötött szerződések – Internetes oldalon gomb megnyomásával leadott megrendelés – A kereskedő arra vonatkozó kötelezettsége, hogy a »fizetési kötelezettséggel járó megrendelés« feliratot elhelyezze ezen a gombon – Feltételes fizetési kötelezettség”

1. Fogyasztó és kereskedő közötti, távollevők között kötött szerződés megkötésekor a fogyasztó befolyásán kívül eső esemény bekövetkeztétől függővé tett esetleges fizetési megbízásra ugyanazoknak a formai követelményeknek kell-e vonatkozniuk, amelyeket az uniós jog az azonnali és feltétel nélküli fizetési megbízás esetére is előír?

I. Jogi háttér

A. Az uniós jog

2. A fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 304., 64. o.) (4), (5), (7) és (39) preambulumbekkezdése a következőképpen szól:

„(4) Az EUMSZ 26. cikke (2) bekezdésével összhangban a belső piacnak egy olyan, belső határok nélküli térséget kell alkotnia, amelyben biztosított az áruk és szolgáltatások, valamint a letelepedés szabadsága. A távollevők között és az üzlethelyiségen kívül kötött fogyasztói szerződések egyes vonatkozásainak harmonizációja szükséges az olyan valódi fogyasztói

¹ Eredeti nyelv: olasz.

belső piac előmozdításához, amely megfelelő egyensúlyt teremt a fogyasztóvédelem magas szintje és a vállalkozások versenyképessége között, a szubszidiaritás elvének tiszteletben tartása mellett.

- (5) [...] Ezért a fogyasztók tájékoztatására és az elállási jogra vonatkozó egyes rendelkezéseknek a távollevők között és az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések esetében való teljes harmonizációja hozzájárul a magas szintű fogyasztóvédelemhez és a fogyasztói piac jobb működéséhez.

[...]

- (7) Néhány alapvető szabályozási elem teljes harmonizációjának jelentősen növelnie kell a fogyasztók és a kereskedők jogbiztonságát. Mind a fogyasztóknak, mind a kereskedőknek egyértelműen meghatározott jogi fogalmakon alapuló, az üzleti vállalkozások és a fogyasztók közötti szerződések egyes vonatkozásait Unió-szerte szabályozó egységes rendszerre kell tudnia támaszkodnia. E harmonizáció hatásaként a szabályok széttagoltságából adódó akadályok eltűnnek, és megvalósul a belső piac ezen a területen. Ezeket az akadályokat csak uniós szinten meghatározott egységes szabályokkal lehet megszüntetni. Ezenkívül a fogyasztóknak magas szintű védelemben kell részesülniük az Unió egész területén.

[...]

- (39) Fontos annak biztosítása, hogy a távollevők között, internetes oldalakon keresztül kötött szerződések esetén a fogyasztónak a megrendelés leadása előtt lehetősége legyen a szerződés fő elemeit teljeskörűen elolvasni és megérteni. Ennek céljából ebben az irányelvben rendelkezni kell arról, hogy ezeket az elemeket a megrendelés leadásának megerősítését kérő rész közvetlen közelében tüntessék fel. Ilyen helyzetekben annak biztosítása is fontos, hogy a fogyasztó meg tudja határozni azon időpontot, amelytől kezdve kötelezettséget vállal arra, hogy fizet a kereskedőnek. Ezért a fogyasztó figyelmét egyértelmű megfogalmazással kifejezetten fel kell hívni arra, hogy a megrendelés elküldése a kereskedőnek való fizetés kötelezettségével jár.”

3. A 2011/83 irányelvnek „Az irányelv tárgya” címet viselő 1. cikke értelmében:

„Ennek az irányelvnek az a célja, hogy a fogyasztóvédelem magas szintjének elérése révén hozzájáruljon a belső piac megfelelő működéséhez azáltal, hogy közelíti a fogyasztók és kereskedők között kötött szerződésekre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések bizonyos vonatkozásait.”

4. Ezen irányelv „Fogalommeghatározások” címet viselő 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[...]

7. »távollevők között kötött szerződés«: a kereskedő és a fogyasztó között áru vagy szolgáltatás értékesítésére szervezett távértékesítési rendszer keretében, a kereskedő és a fogyasztó egyidejű fizikai jelenléte nélkül – a szerződés megkötésének időpontjával bezárólag kizárólag egy vagy több távközlő eszköz alkalmazásával – kötött szerződés;

[...].”

5. Ugyanezen irányelv „Hatály” címet viselő 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ez az irányelv – az irányelv rendelkezései által meghatározott feltételek szerint és mértékben – kereskedők és fogyasztók között kötött szerződésekre alkalmazandó.

[...]

(5) Ezen irányelv nem érinti az általános nemzeti szerződési jogot, így a szerződések érvényességére, létrejöttére vagy joghatására vonatkozó szabályokat, amennyiben általános szerződési jogi kérdéseket ezen irányelv nem szabályoz.

6. A 2011/83 irányelv „Tájékoztatási követelmények a távollevők között és az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések esetében” címet viselő 6. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A fogyasztót a távollevők között vagy az üzlethelyiségen kívül kötött szerződés, illetve annak megfelelő ajánlat mindaddig nem köti, amíg a kereskedő egyértelműen és érthető módon tájékoztatást nem nyújt a fogyasztónak a következőkről:

[...]”

7. A 2011/83 irányelvnek „A távollevők között kötött szerződések formai követelményei” címet viselő 8. cikke így szól:

„[...]

(2) Ha az elektronikus úton megkötendő, távollevők közötti szerződés fizetési kötelezettséget keletkeztet a fogyasztó számára, a kereskedő egyértelműen és jól látható módon, valamint közvetlenül a megrendelés fogyasztó általi megtétele előtt felhívja a fogyasztó figyelmét a 6. cikk (1) bekezdésének a), e), o) és p) pontjában előírt információkra.

A kereskedő gondoskodik arról, hogy a fogyasztó a megrendelés megtételekor kifejezetten tudomásul vegye, hogy a rendelés fizetési kötelezettséget von maga után. Ha a megrendelés megtétele gomb vagy hasonló funkció aktiválásával jár, a gombot vagy hasonló funkciót könnyen olvasható módon [helyesen: könnyen olvasható módon kizárólag a] „fizetési kötelezettséggel járó megrendelés” vagy ennek megfelelő, egyértelműen megfogalmazott felirattal kell ellátni, amely jelzi, hogy a megrendelés a kereskedő javára teljesítendő fizetési kötelezettséget von maga után. Amennyiben a kereskedő nem tartotta be az ezen albekezdésben foglaltakat, a szerződés vagy a megrendelés a fogyasztót nem köti.

[...]”

B. A német jog

8. A Bürgerliches Gesetzbuch (polgári törvénykönyv, a továbbiakban: BGB) „Az elektronikus kereskedelemmel összefüggő sajátos kötelezettségek a fogyasztókkal szemben” címet viselő 312j. §-ának (3) és (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy:

„(3) [A szolgáltató által ellenszolgáltatás fejében nyújtott szolgáltatásra vonatkozó elektronikus fogyasztói szerződések] esetében a szolgáltatónak oly módon kell a megrendelési helyzetet kialakítania, hogy megrendelésével a fogyasztó kifejezetten elismerje, hogy fizetés teljesítésére vállal kötelezettséget. Ha a megrendelésre gomb megnyomásával kerül sor, az előző mondatban meghatározott szolgáltató csak akkor tesz eleget az első mondatban említett kötelezettségének, ha a gombot könnyen olvasható módon kizárólag a »fizetési kötelezettséggel járó megrendelés« vagy ennek megfelelő, egyértelműen megfogalmazott felirattal látta el.

(4) [A szolgáltató által ellenszolgáltatás fejében nyújtott szolgáltatásra vonatkozó elektronikus fogyasztói szerződések] csak akkor jönnek létre, ha a szolgáltató eleget tesz a (3) bekezdés szerinti kötelezettségének”.

II. A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

9. Az alapeljárás felperese (Conny; a továbbiakban: felperes) egy lakás bérlője (a továbbiakban: bérlő) jogainak engedményeseként eljáró korlátolt felelősségű társaság, amely azt rója a szóban forgó ingatlan bérbeadói (VT és UR, a továbbiakban: alperesek) terhére, hogy túllépték a bérleti díj összege BGB 556d. §-ában meghatározott felső összeghatárát.

10. Közelebbről a felperes egy saját maga által létrehozott internetes oldalon keresztül azt a lehetőséget biztosítja a lakásbérlők számára, hogy a „tovább” vagy a „megbízás bérleti díj csökkentésére”, illetve a „lakbér maximalizálásából eredő megtakarítás érvényesítése” feliratú gombra kattintva megbízást adhassanak a lakbér felső összeghatárának túllépésével összefüggő jogaiknak a bérbeadókkal szembeni érvényesítésére. A bérlőknek a honlapon történő regisztrációt követően külön nyomtatvány aláírásával kell megerősíteniük a felperes megbízására irányuló szándékukat.

11. A bérlőknek – a felperes bérlők jogainak érvényesítésére irányuló kísérleteinek sikere, tehát a felső összeghatárt meghaladó összegek behajtása esetén – a következő díjazást kell fizetniük: i. a megtakarított éves bérleti díj egyharmadának (33,33%) megfelelő összeget (a továbbiakban: jutalék), valamint a bérbeadó felszólítását követően, ii. olyan összeget, amelyre egy ügyvéd az ügyvédek díjazásáról szóló törvény) rendelkezései szerint jogosult lenne.

12. A jelen ügyben a bérlő 2018. november 15. óta bérel egy, az alperesek tulajdonában lévő berlini lakást. A megállapított havi díj meghaladja a hatályos nemzeti jogszabályokban (a BGB 556d. §-a) előírt felső összeghatárt.

13. A bérlő – a felperes által létrehozott internetes oldalon történő regisztrációval és a megfelelő nyomtatvány aláírásával – megbízást ad a felperesnek a bérleti díj felső összeghatárának túllépéséből eredő jogainak az alperesekkel szemben történő érvényesítésére. A megbízási szerződés azonban nem tartalmazott semmilyen utalást a bérlő fizetési kötelezettségére vonatkozóan.

14. A felperes 2020. január 21-i levelében a bérleti díj összegének korlátozására vonatkozó rendelkezések (a BGB 556d. §-a) megsértését róta az alperesek terhére, és tájékoztatás és visszafizetés iránti különböző követeléseket adott elő.

15. Az Amtsgericht Berlin Mitte (közép-berlini helyi bíróság, Németország) helyt adott a keresetnek, és rámutatott arra, hogy a felszámított bérleti díj a felperes által hivatkozott mértékben meghaladta a bérleti díj megengedett mértékét.

16. Az alperesek a Landgericht Berlin (berlini regionális bíróság) előtti eljárásban különösen azzal érveltek, hogy a felperes nem jogosult a bérlő jogainak érvényesítésére, mivel a megbízása semmis szerződés alapján történt. Ez a semmisség pontosabban abból fakadt, hogy a felperes és a bérlő közötti megbízási szerződés megkötésének módja nem felelt meg a BGB 312j. §-ának – a 2011/83 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének második albekezdését a nemzeti jogba átültető – (3) és (4) bekezdésében foglalt követelményeknek, mivel a felperes internetes oldalán található gombon, amelyre a bérlő a szerződés megkötése céljából rákattintott, „fizetési kötelezettséggel járó megrendelés” vagy ennek megfelelő, szerződésen alapuló fizetési kötelezettség fennállására utaló feliratnak kellett volna szerepelnie.

17. A Landgericht Berlin (berlini regionális bíróság) e körülmények között előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nyújtott be a Bírósághoz, mivel kételyeket táplált arra vonatkozóan, hogy a jelen ügyben alkalmazható-e a 2011/83 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének második albekezdése, amelyet a BGB 312j. §-ának (3) és (4) bekezdése ültetett át a német jogba, és amely szerint a felperes internetes oldalán a megrendelés véglegesítésére szolgáló gombon kifejezett utalásnak kell szerepelnie a fizetési kötelezettség bérlő általi vállalására vonatkozóan. A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben megjegyzi, hogy a fent említett kötelezettség nem pusztán a bérlő által a felperes weboldalán leadott megrendeléssel keletkezik, hanem későbbi esetleges feltételek bekövetkezését követeli meg.

18. Egyébiránt a Landgericht Berlin (berlini regionális bíróság) megjegyzi, hogy a 2011/83 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének második albekezdését a nemzeti jogba átültető nemzeti szabályozást – jelesül a BGB 312j. §-ának (3) és (4) bekezdését – a nemzeti bíróságok nem értelmezik egységesen.²

19. A Landgericht Berlin (berlini regionális bíróság) ezért felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Összhangban áll-e a 2011/83/EU irányelv 8. cikke (2) bekezdésének második albekezdésével, ha a nemzeti szabályt (jelen esetben: a BGB 312j. §-a (3) és (4) bekezdésének 2014. június 13-tól 2022. május 27-ig hatályos változata) úgy értelmezik, hogy az az ugyanezen irányelv 8. cikke (2) bekezdésének második albekezdéséhez hasonlóan akkor is alkalmazhatóvá válik, ha a fogyasztó az elektronikus úton megvalósuló szerződéskötés időpontjáig nem feltétlenül, hanem

² A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) egyrészt úgy ítéli meg, hogy a BGB 312j. §-ának (3) és (4) bekezdése szerinti védelmi cél nem sérül, ha a távollevők között kötött szerződés keretében a) a fogyasztó egy esetlegesen már fennálló követelés visszafizetését kéri, b) a díjazás a kereskedőt kizárólag bizonyos feltételek megvalósulása, vagyis kizárólag siker esetén illeti meg, valamint c) a díjazás kizárólag a kereskedőnek a követelés teljesítésében való részvételében áll (lásd: 2022. január 19-i VIII ZR 123/21, DE:BGH:2022:190122UVIII ZR123.21.0, 55. pont; 2022. március 30-i VIII ZR 358/20, DE:BGH:2022:300322UVIII ZR358.20.0, 58. pont). Ezen értelmezés szerint a felperes és a bérlő között a jelen ügyben létrejött szerződés érvényesnek tekintendő. Másrészt a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) a BGB rendelkezéseinek védelmi célja alapján kifejezetten kizárta a megszorító értelmezést (lásd: 2022. január 19-i ítélet, VIII ZR 122/21, DE:BGH:2022:190122UVIII ZR122.21.0, 52. pont), amely a szóban forgó, távollevők között kötött szerződés semmisségét vonná maga után.

csak meghatározott további feltételek mellett – például kizárólag a megbízáson alapuló jogérvényesítés későbbi sikeressége vagy felszólítás harmadik személy részére történő későbbi elküldése esetében – köteles a kereskedő részére fizetni?”

III. Jogi elemzés

20. A kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2011/83 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének második albekezdését, hogy e rendelkezés hatálya alá tartozik az a helyzet, amelyben a távollevők közötti szerződés az elektronikus úton történő megkötésének időpontjában nem vonja maga után automatikusan a fogyasztó fizetési kötelezettségét, hanem azt bizonyos későbbi esetleges feltételek bekövetkezéséhez köti (a jelen ügyben ahhoz, hogy a közvetítő sikeresen behajtja-e a követelést).

21. A kérdést előterjesztő bíróság konkrétan arra keresi a választ, hogy a nemzeti joga (a BGB 312j. §-ának (3) és (4) bekezdése) értelmében – a 2011/83 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének második albekezdésében foglalt rendelkezésekkel összhangban – érvényesnek tekinthető-e a fogyasztó által elektronikus úton, távolról kötött szerződés, ha a kereskedő a szerződés megkötésekor nem utal kifejezetten arra, hogy a fogyasztó a szóban forgó szerződéses szolgáltatásért díjazás megfizetésére vállal kötelezettséget.

22. Abban az esetben, ha az ilyen szerződés érvénytelennek bizonyul, egyébiránt megvizsgálandó, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás (a BGB 312j. §-ának (3) és (4) bekezdése) – a 2011/83 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének második albekezdésével összhangban – lehetővé teszi-e a bíróság számára, hogy a szerződés joghatásait fenntartsa, ha a fogyasztó kifogásolja a vitatott feltétel alkalmazásának mellőzését.

23. A tényállás tehát meglehetősen sajátos: egy ingatlan bérlője távolról olyan szerződést köt, amellyel megbízást ad egy hivatásos közvetítőnek a bérbeadónak bérleti díj jogcímén kifizetett nagyobb összegből álló követelés behajtására. A közvetítő által a bérbeadóval szemben az összegek behajtása iránt indított jogvita során a bérbeadó arra hivatkozik, hogy a közvetítő és a bérlő közötti szerződés semmis a 2011/83 irányelvet átültető nemzeti jog egyik rendelkezésének megsértése miatt. E rendelkezés értelmében a távollevők között kötött szerződés aláírásakor a szerződés megkötésére szolgáló gombon egyértelműen szerepelnie kell, hogy a fogyasztó fizetési kötelezettséget vállal. A jelen ügyet azonban a fogyasztó által vállalt fizetési kötelezettség esetlegessége jellemzi, mivel az a fizetendő összegek közvetítő általi tényleges behajtásától függ.

24. Az elfogadhatóság kérdésétől eltekintve, amelyet a következő bekezdésben röviden tárgyalni fogok, az előzetes döntéshozatal iránti kérelem hasznos megválaszolásához a következő jogkérdéseket kell megvizsgálni: **a) a 2011/83 irányelv 8. cikke (2) bekezdése második albekezdésének hatálya alá tartozik-e a „feltételes fizetés” tényállása; b) igenlő válasz esetén az ott meghatározott kötelezettség megszegése milyen hatást gyakorol a megkötött szerződésre, különös tekintettel a fogyasztó szándékára és arra, hogy valamely harmadik fél hivatkozhat-e az esetleges érvénytelenségre.**

A. Az elfogadhatóságról

25. Mindenekelőtt rá kell mutatni arra, hogy az alapügy felperese az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatóságát azon az alapon vitatja, hogy harmadik személy – a jelen ügyben a bérbeadó – nem hivatkozhat érvényesen az engedményező (bérlő) és az engedményes

között létrejött jogviszony érvénytelenségére. Ebből következik, hogy a felperes álláspontja szerint a 2011/83 irányelv nemzeti bíróság által kért értelmezése irreleváns az előtte folyamatban lévő jogvita eldöntése szempontjából.

26. Ezek az érvek azonban nem fogadhatók el, mivel – amint az az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből és a kérdést előterjesztő bíróság által adott felvilágosításból kitűnik – az uniós jog kért értelmezése az alapügy tárgyához kapcsolódik. Amint az köztudott, a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az uniós jog értelmezésére vonatkozó kérdések – amelyeket a nemzeti bíróság az általa saját hatáskörben meghatározott jogi és ténybeli keretek között vet fel, és amelyek helytállóságának ellenőrzése nem a Bíróság feladata – releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor tagadhatja meg a nemzeti bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről való határozathozatalt, ha nyilvánvaló, hogy az uniós jog kért értelmezése semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a jogi vagy ténybeli elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson, vagy ha a probléma hipotetikus jellegű.³

27. A jelen ügyben a nemzeti bíróság által végzett értékelés – amelyet a fent említett kért felvilágosítás is megerősít – látszólag arra enged következtetni, hogy a kérdés releváns, azzal, hogy magának a nemzeti bíróságnak kell majd érvényesíteni az alapügyben kifejtett elveket.

28. A tárgyaláson felmerült körülmény, amely szerint a bérlő jelezte arra irányuló szándékát, hogy a szerződés – megerősítése esetén – továbbra is kösse őt, a jogvita eldöntése szempontjából az alábbiakban kifejtendő érvek tükrében is kétségtelenül releváns, de álláspontom szerint nem érinti a kérdés elfogadhatóságát, mivel a Bíróságnak e tekintetben az ügy irataiban szereplő megállapításokra és a nemzeti bíróság által az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben levont következtetésekre kell támaszkodnia. Mindenesetre az, hogy valamely konkrét helyzetben az egyén úgy dönt, hogy nem hivatkozik a szabályban előírt semmisségre, nem befolyásolhatja annak megítélését, hogy a feltételes fizetési kötelezettség visszavezethető-e a *sans phrase* fizetési kötelezettségre.

B. Az ügy érdeméről

1. A távollevők között kötött és „feltételes” fizetést előíró szerződések formai követelményei

29. A 2011/83 irányelv fő célja – ahogyan az az annak (4), (5) és (7) preambulumbekzdése tükrében értelmezett 1. cikkéből kitűnik – a belső piac megfelelő működéséhez való hozzájárulás a kereskedőkkel folytatott ügyletek során a fogyasztók jogai magas szintű védelmének biztosítása révén. A fogyasztóvédelmet az Unió politikáiban az EUMSZ 169. cikk, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 38. cikke is célként rögzíti.⁴

30. Az irányelv – amint az a 3. cikkből kitűnik – a kereskedők és fogyasztók közötti, távollevők között kötött szerződésekre vonatkozik, amelyek fogalmát a 2. cikk (7) bekezdése kifejezetten meghatározza.

³ 2020. november 24-i Openbaar Ministerie ítélet (C-510/19, EU:C:2020:953, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2022. február 24-i Tiketa ítélet (C-536/20, EU:C:2022:112, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

⁴ Lásd ebben az értelemben: 2019. július 10-i Amazon EU ítélet (C-649/17, EU:C:2019:576, 39. pont); 2022. április 7-i Fuhrmann-2 ítélet (C-249/21, EU:C:2022:269, 21. pont).

31. Valamely ingatlan bérlője (fogyasztó) és a kereskedő között egy e célt szolgáló honlapon keresztül kötött, az alapügyben szereplő típusú megbízási szerződés minden bizonnyal az irányelv hatálya alá tartozó, távollevők között kötött szerződésnek minősül.

32. A 6. cikk a fogyasztók biztonságának a kereskedőkkel folytatott ügyletek során történő védelme céljából a kereskedő számára a távollevők között kötött szerződések érvényes megkötéséhez előírja, hogy a fogyasztó számára világos és érthető módon egy sor lényeges információt nyújtson.

33. E tekintetben a (39) preambulumbekzdés tükrében értelmezett 8. cikk inkább egy adott számú betartandó alaki követelményre utal.

34. A 8. cikk (2) bekezdése többek között konkrétan előírja, hogy a kereskedő köteles a fogyasztót a megrendelés leadása előtt egyértelműen és jól látható módon tájékoztatni arról, hogy a szerződés megkötése fizetési kötelezettséggel jár.

35. Egyébiránt, ha a megrendelés megtétele gomb vagy hasonló funkció aktiválásával jár, a gombot vagy hasonló funkciót „könnyen olvasható módon kizárólag a »fizetési kötelezettséggel járó megrendelés« vagy ennek megfelelő, egyértelműen megfogalmazott felirattal kell ellátni, amely jelzi, hogy a megrendelés a kereskedő javára teljesítendő fizetési kötelezettséget von maga után.” Amennyiben a kereskedő nem tartja be ezen alaki követelményeket, a szerződés vagy a megrendelés a fogyasztót nem köti.

36. E rendelkezések, amint azokat a Bíróság értelmezi,⁵ ugyanis kiemelik annak szükségességét, hogy a kereskedő a távollevők között kötött szerződés elektronikus úton történő megkötésekor egyértelműen jelezze a fogyasztó számára a szerződéses szolgáltatás megfizetésére vonatkozó kötelezettséget. Ebből következik, hogy az ilyen pontos tájékoztatás nyújtásának kötelezettsége a szerződéses kötelezettség elfogadásához kapcsolódik.

37. Az alapügyben szereplőhöz hasonló feltételes fizetési kötelezettséget tartalmazó, elektronikus úton, távollevők között kötött szerződések jellegét és jellemzőit kell értékelni annak megállapítása érdekében, hogy az e szerződésekben szereplő információk alkalmasak-e arra, hogy a fogyasztó a szerződés aláírásakor az irányelv 8. cikkének megfelelően kifejezetten elismerje az őt terhelő fizetési kötelezettséget.

38. Álláspontom szerint az irányelv szöveg szerinti értelmezése, rendszerszerű értelmezése és célkitűzései ugyanahhoz a megoldáshoz vezetnek: a 2011/83 irányelv 8. cikke (2) bekezdésének második albekezdésében előírt alaki követelmények akkor is alkalmazandók, ha a fogyasztó által teljesítendő kifizetés a fogyasztó befolyásán kívül eső konkrét feltétel teljesítésétől függ.

39. Ami az irányelv szövegét illeti, az alkalmazott kifejezés – amely szerint „a kereskedő gondoskodik arról, hogy a fogyasztó a megrendelés megtételekor kifejezetten tudomásul vegye, hogy a rendelés fizetési kötelezettséget *von maga után*” – nem tesz különbséget a határozott és a „feltételes” fizetések között.

⁵ Lásd különösen a 2011/83 irányelv 8. cikke (2) bekezdése második albekezdésének értelmezésére vonatkozó, a Bíróság által a 2022. április 7-i Fuhrmann-2 ítéletében (C-249/21, EU:C:2022:269, C-249/21) adott közelmúltbeli iránymutatást.

40. Ahogyan arra a Bizottság helyesen rámutatott, ha az uniós jogalkotó a tájékoztatási kötelezettséget a feltétlen fizetési kötelezettség esetére kívánta volna korlátozni, azt kifejezetten tette volna meg. Ez nem történt meg.⁶ Valamely szerződés elektronikus úton történő megkötése már eleve „magában foglal” fizetési kötelezettséget, még akkor is, ha ez a kötelezettség nem jön létre szükségszerűen, hanem csak lehetséges. Az a feltétel, amelytől a fizetési kötelezettség tényleges teljesítése függ, valójában nem tartozik a fogyasztó befolyása alá, és a szerződés megkötését követően a fogyasztónak nem kell magához a fizetéshez újból hozzájárulnia.

41. A széles körű műszaki és jogi ismeretekkel nem rendelkező átlagos fogyasztó nem képes megérteni, hogy valamely szerződés feltételhez kötött-e. Következésképpen – az alapügyben foglaltakhoz hasonlóan – a távollevők között elektronikus úton kötött szerződést megkötő fogyasztó jogai csak akkor minősíthetők megfelelően védettnek, ha a fogyasztó a szerződés aláírására szolgáló gomb megnyomásakor kifejezetten tájékoztatást kap arról, hogy fizetési kötelezettséget vállal, és ahhoz részéről további akaratnyilvánítás nem szükséges.

42. A felperes által az alapügyben javasolt különbségtételekre tekintettel, amelyek szerint a helyzet sajátossága miatt nincs szó valódi „díjfizetésről”, elegendő megjegyezni, hogy a sikerdíj formájában történő díjazás módja meglehetősen gyakori a kereskedők körében, és az a nyújtott szolgáltatás valódi díjazási módját jelenti. Ugyanis a kereskedő az, aki egyoldalúan úgy dönt, hogy csak a kínált szakmai szolgáltatás sikere esetén részesül díjazásban, a fogyasztó pedig ebben nem játszik szerepet. Az ilyen díjazás mögött meghúzódó okok igen sokfélék lehetnek, de többnyire pusztán kereskedelmi jellegűek, hogy a fogyasztót arra ösztönözzék, írja alá a szerződést, és ne a saját nevében járjon el. Álláspontom szerint ez azonban nem érinti a sikerdíj díjazásnak vagy ellentételezésnek való minősítését.

43. Az irányelv rendszerszintű értelmezése és célja ugyanebbe az irányba mutat. Ahogyan azt a Bíróság a Fuhrmann-2 ítéletben⁷ egyértelműen rámutatott, az elfogadás pillanata a fogyasztó tájékoztatása szempontjából döntő pillanat. A Bíróság e tekintetben kiemelte, hogy a fogyasztó fizetési kötelezettségével járó megrendelési folyamat véglegesítése alapvető lépés, amennyiben az azt jelenti, hogy a fogyasztó vállalja, hogy nemcsak a távollevők között kötött szerződés, hanem a fizetési kötelezettség is köti. Következésképpen sértené a 2011/83 irányelvnek a fogyasztók jogainak a tájékoztatás terén való magas szintű védelmére vonatkozó célkitűzését, ha úgy lehetne tekinteni, hogy egy gomb vagy hasonló funkció aktiválásával a fogyasztónak e folyamat körülményeiből kellene arra következtetnie, hogy kötelező erővel vállalja fizetés teljesítését, holott az e gombon vagy funkción szereplő felirat alapján nem tudja ezeket a következményeket teljes bizonyossággal meghatározni.

44. A fizetési kötelezettség jogi feltételét képező szerződéses jogviszony sokkal inkább abban a pillanatban jön létre, amelyben a fogyasztó kinyilvánítja szándékát, vagyis amikor a megrendelés leadására szolgáló gombra kattint.

45. Egyetértek a Bizottsággal⁸ abban, hogy a rendelkezés hatékony érvényesülésén alapuló értelmezés is ugyanerre az eredményre vezet: ugyanis a 2011/83 irányelv 8. cikkének (3) bekezdésében előírt alaki követelmények betartásának kötelezettsége még „feltételes” fizetés esetén is az egyetlen módja annak, hogy a fogyasztók tájékoztatása és biztonsága a kereskedőkkel folytatott kereskedelmi ügyleteik során kellőképpen biztosított legyen. Sok esetben a fogyasztó

⁶ A Bizottság írásbeli észrevételeinek 16. pontja.

⁷ Lásd: 2022. április 7-i Fuhrmann-2 ítélet (C-249/21, EU:C:2022:269, 30. pont).

⁸ A Bizottság írásbeli észrevételeinek 21. pontja.

tényleges fizetési kötelezettsége olyan későbbi eseményektől függ, amelyekre nincs ráhatása, és az ilyen eseteknek a tájékoztatási kötelezettség köréből való kizárása elfogadhatatlan módon aláásná az irányelv által meghatározott védelem terjedelmét.

46. A felperes álláspontja szerint a javasolthoz hasonló megoldás a fogyasztó számára kétséget eredményezhet, mivel nem lenne egyértelmű, hogy a fizetési kötelezettség feltétele a jogalap nélkül kifizetett összegek visszatérítése. Úgy vélem, hogy az irányelv fogyasztóvédelmi céljának tükrében a kötelezettség tényleges hatálya a fogyasztónak a fizetési kötelezettség elfogadása előtt bemutatott szerződési feltételekben tisztázható. Az ezzel ellentétes megoldás, azaz a szerződés megkötésekor a fizetési kötelezettség (bár feltételes) kifejezett utalás nélküli vállalásának a szerződési feltételekben történő feltüntetése megghiúsítaná az irányelv célkitűzéseit.

47. Ehhez hozzá kell fűzni, hogy – a felperes állítólagos érvelésével ellentétben – az irányelvnek a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosítására irányuló céljára tekintettel nincs szükség a vállalkozás számára e cél kiegyensúlyozására. Vagyis nem világos, hogy milyen többletköltséget vagy hátrányt okozna a vállalkozásnak, ha a gombot az irányelvben foglalt kötelezettségekhez igazítanák.⁹

48. A kérdést előterjesztő bíróság ezután felveti azt a kérdést, hogy feltételes fizetési kötelezettség esetén maga a gombon szereplő szöveg bővíthető-e annak megerősítése céljából, hogy csak bizonyos feltételek teljesülése esetén keletkezik fizetési kötelezettség. E tekintetben is egyetértek a Bizottsággal¹⁰ abban, hogy a 2011/83 irányelv 8. cikke (2) bekezdése második albekezdésének egyértelmű megfogalmazása kizárja a gombon szereplő szöveg ilyen kibővítését. Az ugyanis úgy szól, hogy a gombon könnyen olvasható módon kizárólag a „fizetési kötelezettséggel járó megrendelés” feliratot vagy ennek megfelelő szöveget kell feltüntetni. Ez összhangban van a jogalkotó arra irányuló szándékával, hogy a fogyasztót a szerződés megkötésekor világos és egyértelmű módon tájékoztassa a fizetési kötelezettségéről, és a gomb további információkkal való kiegészítése alááshatja az egyértelműséget.

2. A formai követelmények megsértésének a szerződés érvényességére gyakorolt joghatásai: a fogyasztó szándéka és a harmadik felek jogosultsága

49. Ahogyan arra a Bizottság észrevételeiben¹¹ helyesen emlékeztetett, a 2011/83 irányelv 3. cikkének (5) bekezdése értelmében az irányelv nem érinti a nemzeti szerződési jogot, például a valamely szerződés érvényességére, létrejöttére vagy joghatásaira vonatkozó rendelkezéseket, amennyiben ezeket a szempontokat az irányelv kifejezetten nem szabályozza.

50. Az irányelv 8. cikke (2) bekezdésének második albekezdése a fizetési kötelezettségnek a megrendelés időpontjában történő egyértelmű feltüntetésére vonatkozó kötelezettségre hivatkozással pusztán azt rögzíti, hogy ha a kereskedő nem tesz eleget az abban foglalt követelményeknek, „a szerződés vagy a megrendelés a fogyasztót nem köti.”

⁹ Lásd: 2022. április 7-i Fuhrmann-2 ítélet (C-249/21, EU:C:2022:269, 31. pont), amely szerint noha a 2011/83 irányelv (4) preambulumbekzdésében kimondottaknak megfelelően az irányelv rendelkezéseinek értelmezése során megfelelő egyensúlyt kell biztosítani a fogyasztóvédelem magas szintje és a vállalkozások versenyképessége között, a vállalkozó vállalkozási szabadságának tiszteletben tartása mellett, meg kell állapítani, hogy ezen egyensúly megteremtése a jelen ügyben nem releváns, mivel egy, az elektronikus megrendelésre szolgáló gombon vagy funkcion szereplő felirat szerkesztése vagy módosítása semmiféle olyan jelentős terhet nem von maga után, amely sérthetné az érintett kereskedők versenyképességét vagy vállalkozási szabadságát.

¹⁰ A Bizottság írásbeli észrevételeinek 24. pontja.

¹¹ A Bizottság írásbeli észrevételeinek 27. pontja.

51. A jelen jogvita keretében azonban a kereskedő és a fogyasztó közötti szerződés semmisségére nem a fogyasztó (a bérlő), hanem harmadik személy (a bérbeadó) hivatkozik, akinek határozott érdeke fűződik a szerződés megsemmisítéséhez, mivel az megszüntetné a kereskedő által vele szemben támasztott követelést.

52. Ahogyan az a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából¹² kitűnik, a tisztességtelen feltételek alkalmazását mellőzni kell, kivéve, ha a fogyasztó ez ellen tiltakozik. Amennyiben tehát a fogyasztó hozzájárul a tisztességtelen feltételek fenntartásához, a védelmi rendszer e feltételekkel szemben nem alkalmazható. Ez ugyanis a 2011/83 irányelv logikájától idegen torzító hatásokhoz vezetne, mivel a 2011/83 irányelv az egyéni fogyasztói érdekek védelmét abszolút prioritásként határozza meg.

53. A 8. cikk hatálya – amennyiben e cikk előírja, hogy a megrendelés a fogyasztót nem köti – ezért nem feltétlen, hanem a Bíróság fent említett ítéletekben tett megállapításaival összhangban a fogyasztó szándéka által korlátozott.

54. Ez a jelen ügyben azt jelenti, hogy a vitatott feltétel érvénytelenségének megállapítása és ezt követő megsemmisítése, illetve a fogyasztó és a kereskedő közötti szerződés egésze esetén a fogyasztó szándékától függ, akinek védelmét a feltétel érvénytelensége kifejezetten szolgálja.

55. Álláspontom szerint ez azt jelenti, hogy (a tagállamok eljárási autonómiájának elve miatt) a nemzeti jog eltérő rendelkezései hiányában harmadik személy jogszerűen hivatkozhat a kereskedő és a fogyasztó között kötött szerződés valamely feltételének érvénytelenségére, ha ehhez érdeke fűződik, mivel elfogadása e szerződés alapján történt. A bíróságnak azonban értékelnie kell, hogy a harmadik személy és a fogyasztó érdeke egybeesik-e (vagy mindenesetre a harmadik személy érdekei a fogyasztó védelmét szolgálhatják-e), vagy eltérnek egymástól. A második esetben, tekintettel arra, hogy a fogyasztóvédelmi irányelvekben előírt érvénytelenség a „védelem semmisségének” kategóriájába tartozik, a bíróságnak a nemzeti jogban szereplő pontos minősítéstől függetlenül a fogyasztó akaratának megfelelően kell döntenie. Ha a fogyasztó egyértelműen kifejezésre juttatja, hogy a feltétel és a szerződés joghatásait fenn kívánja tartani, ennek következménye nem lehet más, mint a harmadik fél megsemmisítés iránti kérelmének elutasítása.¹³

56. Úgy vélem, hogy amennyiben a nemzeti jog ezt nem tiltja, valamely harmadik személynek joga van arra hivatkozni, hogy a fogyasztó és a kereskedő között kötött szerződés valamely kikötése esetlegesen érvénytelen, ha ehhez érdeke fűződik, mivel azonban a 8. cikkben előírt érvénytelenség „védelmi jellegű”, mindig a fogyasztóé lesz a utolsó szó annak eldöntését illetően, hogy kíván-e az érvénytelenségre hivatkozni, vagy az érvénytelen feltétel joghatásait kívánja-e utólagos megnyilvánulással (relatív semmisség) érvényesíteni. Következésképpen kizárt, hogy a harmadik fél érvényteleníthesse a fogyasztó és a kereskedő között kötött szerződés valamely feltételét, ha az a jogalkotási intézkedés védelme alanyának minősülő fogyasztó akarata és érdeke ellen irányul.

¹² Lásd ebben az értelemben: 2009. június 4-i Pannon GSM ítélet (C-243/08, EU:C:2009:350); 2009. december 17-i Martín Martín ítélet (C-227/08, EU:C:2009:792); 2019. október 3-i Dziubak ítélet (C-260/18, EU:C:2019:819). Ezen felül lásd: Annarita Freda, *Riflessioni sulle c.d. nullità di protezione sul potere-dovere di rilevazione officiosa*, in *Ricerche Giuridiche*, 2013, II, 583. o.; Stefano Milanese, *Le pronunce Pannon ed Eva Martín Martín sulla rilevabilità d'ufficio delle nullità di protezione*, in: *Giurisprudenza Commerciale*, 2010, II, 801. o.; Stefano Pagliantini, *La nullità di protezione tra rilevabilità d'ufficio e convalida*, in *Persona e Mercato*, 2009, I, 26. o.; Rosalba Alessi, *Nullità di protezione e poteri del giudice tra Corte di Giustizia e sezioni unite della Cassazione*, in *Europa e Diritto Privato*, 2014, IV, 1173. o.

¹³ Ahogyan azt a felperes a 2023. szeptember 27-i tárgyaláson adott válaszaiban megjegyezte, a bérlő megerősítette, hogy a tisztességtelen feltétel ellenére fenn kívánja tartani a szerződést. Konkrétan a felperes – azt követően, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kétségeket fogalmazott meg a vitatott feltétel érvényességét illetően – állítólag megerősölte a bérlőt, és kifejezetten megkérdezte tőle, hogy ennek ellenére meg kívánja-e kötni a szerződést, ez utóbbi pedig igennel válaszolt.

57. Az utolsó, a jogsértés joghatásaival kapcsolatos kérdés a nemzeti rendelkezés (a BGB 312j. §-ának (3) és (4) bekezdése) és a 2011/83 irányelv 8. cikkének (3) bekezdése közötti szövegbeli eltérésekre vonatkozik.

58. A 2011/83 irányelvet átültető nemzeti jogszabály szövege ugyanis lényegében úgy rendelkezik, hogy a szerződés kizárólag akkor tekinthető létrejöttnek, ha a kereskedő eleget tesz az abban foglalt kötelezettségeknek. Kétségtelen, hogy az irányelv szövegéhez viszonyított jelentésbeli különbség nem elhanyagolható, mivel az nem utal a fogyasztó szándékára. Ebből arra lehet következtetni, hogy a nemzeti jog értelmében a szerződés az előírt alaki követelmények megsértése esetén abszolút érvénytelen.

59. A nemzeti bíróság feladata annak megállapítása, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatát alkalmazva lehetséges-e a nemzeti jognak az uniós joggal összhangban történő értelmezése. Ugyanis az uniós joggal összhangban álló értelmezés elve megköveteli, hogy a nemzeti bíróságok hatáskörük keretei között tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy a belső jog egészére tekintettel és a belső jogban elismert értelmezési módszerek alkalmazásával biztosítsák a szóban forgó irányelv teljes érvényesülését, és annak céljával összhangban álló eredményre jussanak. Az ilyen értelmezés követelménye többek között a nemzeti bíróságok azon kötelezettségével jár, hogy adott esetben módosítaniuk kell az állandó ítélkezési gyakorlatot, amennyiben az a belső jognak valamely irányelv céljaival összeegyeztethetetlen értelmezésén alapul. Következésképpen valamely nemzeti bíróság nem tekintheti megalapozottnak úgy, hogy csupán azon okból kifolyólag nem tud valamely nemzeti rendelkezést az uniós joggal összhangban értelmezni, mivel e rendelkezést állandó jelleggel e joggal összeegyeztethetetlen módon értelmezték.¹⁴ A nemzeti jog uniós joggal összhangban álló értelmezésére vonatkozó kötelezettségnek vannak azonban bizonyos korlátai, és e kötelezettség különösen nem szolgálhat a nemzeti jog *contra legem* értelmezésének alapjául.¹⁵

60. A kérdést előterjesztő bíróságnak ezért a jelen ügyben a nemzeti jog egészét – ezen belül a jóhiszeműség elvét – kell figyelembe vennie annak megítélése érdekében, hogy a nemzeti jogot az irányelv szövegével és szellemével összhangban lehet-e értelmezni.

61. A jelen ügyben – amelyben úgy tűnik, hogy a bérlő továbbra is kötve kíván maradni a felperes honlapján leadott megrendeléshez – a nemzeti bíróság konkrétan úgy értelmezheti a 312j. §-ának (3) és (4) bekezdését, hogy nem szükséges mellőzni a tisztességtelen kikötést, és így fenntarthatja a felperes és a bérlő közötti, az alapeljárás tárgyát képező szerződéses jogviszony joghatásait.¹⁶

¹⁴ Lásd: 2018. november 6-i Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften ítélet (C-684/16, EU:C:2018:874, 59. és 60. pont).

¹⁵ Lásd: 2021. október 6-i Sumal ítélet (C-882/19, EU:C:2021:800, 72. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

¹⁶ Ehhez hasonló megoldást fogadott el az olasz Corte di Cassazione, Sezioni Unite (a semmítőszék teljes ülése, Olaszország) a 2019. november 4-i 28314. sz. ítéletében. E tekintetben lásd: Tommaso Febbrajo, *Usa selettivo della nullità di protezione tra buona fede e principi rimediali di effettività, proporzionalità e dissuasività*, in: *Persona e Mercato*, 2021, II, 345. o.; Giuseppe Vettori, *Nullità selettive e riequilibrio effettivo. L'evoluzione della buona fede*, in *Persona e Mercato*, 2019, IV, 21. o.; Chiara Sartoris, *La sentenza delle sezioni unite sulla nullità selettiva: tra protezione e buona fede*, in: *Persona e Mercato*, 2019, IV, 69. o.

IV. Véggövetkeztetések

62. A fenti megfontolások összessége alapján azt javaslom a Bíróságnak, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a következőképpen válaszoljon:

„A 2011/83/EU irányelv 8. cikke (2) bekezdésének második albekezdését a következőképpen kell értelmezni:

a távollevők között kötött szerződés elektronikus úton történő megkötését szolgáló, gomb vagy hasonló funkció aktiválásával járó megbízás keretében az e gombon szereplő feliratnak akkor is meg kell felelnie az említett rendelkezésben meghatározott követelményeknek, ha a fogyasztó a szerződés megkötésekor olyan fizetési kötelezettség alanya, amely a fogyasztó befolyásán kívül eső jövőbeli esemény bekövetkezésétől függ. Ennek feltétele, hogy ne legyen olyan későbbi időpont, amelyben a fogyasztó kifejezhetné a fizetéshez való hozzájárulását.”